

Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru
Her Majesty's Inspectorate for Education and Training in Wales

Cadw'n Ddiogel. Stay Safe.
Dal ati i Ddysgu. Stay Learning.

Egwyddorion allweddol i gynorthwyo â pharhau â busnes ysgol ac UCD

Fersiwn 1.0 23 Ebrill 2020

Parhad dysgu

Mae'r ymateb i COVID-19 wedi newid ein bywydau yn sylweddol. Yn y cyd-destun heriol hwn, amharwyd ar y system addysg ond mae'n parhau i fod o bwys canolog.

Yn ystod y cyfnod hwn, pan na all y rhan fwyaf o ddysgwyr fynychu lleoliadau ac ysgolion yn gorfforol, mae Llywodraeth Cymru a'i phartneriaid yn gweithio ar draws y system addysg mewn nifer o ffyrdd i gynnig cymorth i arweinwyr, llywodraethwyr, ymarferwyr, rhieni, gofawyr a dysgwyr mewn meysydd blaenoriaeth allweddol.

Lansiodd y Gweinidog Addysg raglen 'Cadw'n Ddiogel. Dal ati i Ddysgu' yng Nghymru ar 20 Ebrill i gefnogi gweithwyr proffesiynol ym maes addysg a dysgwyr wrth i ni ymateb i bandemig COVID-19. Fel rhan o'r rhaglen hon mae Estyn wedi gweithio ar y cyd â CCAC a chonsortia gwella ysgolion rhanbarthol, ac wedi datblygu'r cyngor hwn ar gyfer ysgolion ac unedau cyfeirio disgyblion (UCDau) i'w cefnogi i barhau â busnes ysgol/UCD. Nid yw'r ddogfen hon yn statudol.

Mae'r ddogfen hon yn rhan o'r gwaith hwnnw ac mae'n gysylltiedig â'r rhaglen waith parhad dysgu 'Cadw'n Ddiogel. Dal ati i Ddysgu'.

Hoffem ddiolch i'r aelodau canlynol o'r grŵp llywio am eu cyfraniad sylweddol at ddatblygu'r cyngor hwn:

- Cymdeithas Cyfarwyddwyr Addysg yng Nghymru
- Consortia rhanbarthol
- Awdurdodau esgobaethol yr eglwys'r.

Hoffem ddiolch i'r partneriaid canlynol am eu cyfraniadau:

- Academi Genedlaethol Arweinyddiaeth Addysgol yng Nghymru
- Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru.

Diolch hefyd i'r undebau a'r arweinwyr ysgol a rannodd eu hadborth ar ddrafftiau o'r cyngor gyda ni.

Am fwy o wybodaeth ewch i
hwb.llyw.cymru/cadwnddiogeldalatiddysgu

Cefnogir gan
Llywodraeth Cymru
Supported by
Welsh Government

Business ysgol/ UCD

Homeworking

Meetings and routines

Governance – for school and PRU leaders

Governance – for governors

Particular support for smaller schools and PRUs to make use of the technology and larger, more complex schools to manage complexity

Using technology

Gweithio o'r cartref

Beth ddylai arweinwyr ei wneud?	Beth ddylai arweinwyr ei osgoi?	Beth ddylai arweinwyr ei ystyried?
<p>Sicrhau bod lles staff (gan gynnwys arweinwyr) a disgyblion wrth wraidd unrhyw benderfyniadau a threfniadau.</p> <p>Cysylltu'n rheolaidd ag aelodau staff ynghylch disgwyliadau ac ystyried eu lles ac ymrwymadau/pwysau teuluol.</p> <p>Bod yn hyblyg a galluogi staff i gydbwyso dyletswyddau gofalu a theulol â'u gwaith.</p> <p>Sicrhau bod terfynau amser yn briodol ac yn realistig.</p> <p>Cadw cysylltiad â chydweithwyr yn rheolaidd.</p> <p>Annog cysylltiad cymdeithasol a chefnogaeth cymheiriaid.</p>	<p>Osgoi gosod terfynau amser byr i gwblhau tasgau</p>	<p>Canllawiau gan yr awdurdod lleol</p> <p>https://www.hse.gov.uk/msd/dse/</p> <p>Diogelu data</p> <p>ANG</p> <p>Canllaw gweithio o'r cartref gan ACAS:</p> <p>https://www.acas.org.uk/working-from-home</p> <p>A yw terfynau amser a disgwyliadau yn ystyried pwysau yn y cartref</p>

Cyfarfodydd ac arferion

Beth ddylai arweinwyr ei wneud?	Beth ddylai arweinwyr ei osgoi?	Beth ddylai arweinwyr ei ystyried?
<p>Sicrhau bod llinellau cyfathrebu yn glir ac yn gytûn, eu bod yn gweithio a bod gan bob aelod o staff bwynt cyswllt a bod rhywun yn cysylltu â nhw yn rheolaidd er mwyn holi ynghylch eu lles.</p> <p>Bod yn hyblyg o ran dulliau cyfathrebu ac ystyried defnyddio ystod o ddulliau.</p> <p>Blaenoriaethu beth ddylir cael ei gyfathrebu a sefydlu arferion sydd yn gweithio i bawb.</p> <p>Annog gwaith tîm a chydweithio er mwyn rhannu cyfrifoldebau, lleihau llwyth gwaith ac osgoi dyblygu gwaith.</p> <p>Gwrando ar staff ac ystyried cyngor undebau.</p> <p>Sefydlu canllawiau ar gyfer unrhyw gyfarfodydd rhithwir.</p> <p>Sefydlu cynlluniau wrth gefn ar gyfer cyfathrebu a chyfrifoldebau arwain.</p> <p>Sefydlu system ganolog ar gyfer gwybodaeth y gall staff gael mynediad iddi pan fo angen.</p> <p>Sicrhau y gall prosesau recriwtio ac anwytho hanfodol barhau a bod cynlluniau wrth gefn lle nad yw hyn yn bosibl.</p> <p>Darparu arweiniad clir ar absenoldeb salwch, cyfrifoldebau gofalu a threfniadau ar gyfer gweithio'n hyblyg.</p> <p>Cadw cofnodion sylfaenol o staff a disgyblion sydd yn mynychu'r ysgol/UCD neu'r hwb ac unrhyw gostau ychwanegol yr eir iddynt.</p>	<p>Osgoi gormodedd o wybodaeth a diweddariadau.</p> <p>Osgoi gwneud gormod o alwadau ar staff o ran cyfarfodydd ac arferion.</p> <p>Osgoi cynnal cyfarfodydd hirfaith heb amseroedd cychwyn a gorffen penodol.</p> <p>Osgoi copïo pawb i bob e-bost neu ddiweddariad.</p> <p>Osgoi tybio bod gan bawb fynediad at dechnoleg e.e. argraffydd.</p> <p>Osgoi tybio y gall pawb fynychu cyfarfod ar amser penodol oherwydd gallai fod ganddynt gyfrifoldebau gofalu.</p>	<p>Y dechnoleg/ dyfeisiadau sydd ar gael i staff</p> <p>Diogelwch/preifatrwydd offer, apiau a llwyfannau digidol (gan gynnwys cynnal diweddariadau technegol rheolaidd er mwyn lleihau risg)</p>

Beth ddylai arweinwyr ei wneud?	Beth ddylai arweinwyr ei osgoi?	Beth ddylai arweinwyr ei ystyried?
Bod yn ymwybodol bod apiau sydd ar gael trwy'r plattform Hwb wedi'u cymeradwyo'n genedlaethol.		

Llywodraethiant – i arweinwyr ysgolion/UCDau

Beth ddylai arweinwyr ei wneud?	Beth ddylai arweinwyr ei osgoi?	Beth ddylai arweinwyr ei ystyried?
<p>Sefydlu a chytuno ar sianeli cyfathrebu clir gydag aelodau'r corff llywodraethol/pwyllgor rheoli a'r clerch os yw'n berthnasol.</p> <p>Ailedrych ar swyddogaethau dirprwyedig y cytunwyd arnynt i alluogi llai o lywodraethwyr i wneud penderfyniadau busnes hanfodol.</p> <p>Rhoi ddiweddariadau i aelodau'r corff llywodraethol/pwyllgor rheoli ar newidiadau i fusnes yr ysgol/UCD (gan gynnwys trefniant ar gyfer dysgu o bell i ddisgyblion a staff yn gweithio gartref), trefniadau i gefnogi disgyblion sy'n agored i niwed, trefniadau i ofalu am blant gweithwyr allweddol.</p> <p>Bod yn ofalus ynghylch rhannu gwybodaeth bersonol/manylion cyswllt preifat am aelodau staff a allai o bosibl dorri GDPR.</p> <p>Gweithio gyda chadeirydd y llywodraethwyr/cadeirydd y pwyllgor rheoli i greu arweinyddiaeth ddsranedig i ddelio ag unrhyw ddigwyddiadau/salwch.</p> <p>Cysylltu'n rheolaidd â chadeirydd y llywodraethwyr/cadeirydd y pwyllgor rheoli am gefnogaeth, i ddarparu cyngor wedi'i ddiweddarau ac i rannu cyfrifoldebau.</p> <p>Sicrhau bod gennych y wybodaeth ddiweddaraf am ganllawiau Llywodraeth Cymru, yr awdurdod lleol a'r awdurdod esgobaethol (os yw'n briodol) ynghylch llywodraethu a rhannwch yn briodol.</p>	<p>Osgoi rhannu gwybodaeth amherthnasol neu nad yw'n fater brys gyda'r corff llywodraethu/pwyllgor rheoli.</p> <p>Osgoi cyfarfodydd diangen neu gyfarfodydd heb ffocws clir.</p> <p>Osgoi cysylltu â phobl y tu allan i'r diwrnod gwaith oni bai eu bod wedi'u trefnu ymlaen llaw.</p> <p>Osgoi cysylltu â phobl os ydyn nhw neu aelod o'u teulu yn sâl neu os ydyn nhw'n hunan-ynysu ac yn methu â chymryd rhan ym musnes yr ysgol/UCD.</p>	<p>https://llyw.cymru/gwybodaeth-ar-gyfer-cyrff-llywodraethu-ysgolion-coronafeirws</p> <p>https://llyw.cymru/iechyd-ll-es-staff-ysgolion-dysgwyr-coronafeirws?_ga=2.179869479.261314239.1585213047-8999416.157243332</p> <p>Y defnydd o gyfarfodydd rhithwir</p> <p>Pa fusnes nad yw'n fater brys ac y gellir ei ohirio tan ddyddiad diweddarach</p> <p>Diweddariadau ac arweiniad diweddaraf y llywodraeth i lywodraethwyr</p> <p>Cyngor ac arweiniad technegol syml ar gael</p> <p>Cyngor gan eich ALI/Esgobaeth/Consortium/ Gwasanaeth Cymorth i Lywodraethwyr</p> <p>P'un a yw pob cyfarfod yn â chworwm a bod cylch gorchwyl is-bwyllgorau yn cael ei ddilyn</p>

Beth ddylai arweinwyr ei wneud?	Beth ddylai arweinwyr ei osgoi?	Beth ddylai arweinwyr ei ystyried?
Cwblhau busnes brys e.e. cytuno ar gyllideb a staffio yr ysgol/UCD (wedi'i alinio â pholisi a gweithdrefnau awdurdod lleol awdurdod esgobaethol).		

Llywodraethiant – i lywodraethwyr

Beth ddylai arweinwyr ei wneud?	Beth ddylai arweinwyr ei osgoi?	Beth ddylai arweinwyr ei ystyried?
<p>Rhoi lles arweinwyr, gan gynnwys y pennaeth/athro sydd â gofal, staff eraill a disgyblion wrth wraidd eu gwaith a'u penderfyniadau ar bob lefel.</p> <p>Bod yn ymwybodol o bwysau teuluol a phersonol ar staff a llywodraethwyr eraill.</p> <p>Sicrhau bod manylion cyswllt yn gyfredol ac yn cael eu rhannu â phobl berthnasol.</p> <p>Cytuno ar y ffordd orau i gyfathrebu â llywodraethwyr a'r clerics os yw'n berthnasol.</p> <p>Sicrhau bod pob llywodraethwr yn ymwybodol o ddiogelwch ar-lein.</p> <p>Sefydlu strwythur o arweinyddiaeth ddsranedig i ddelio ag unrhyw salwch neu ddiffyg argaeledd.</p> <p>Sicrhau bod y Cynllun Brys/Cynllun Parhad Busnes yn cael ei ddiweddarau i gwmpasu'r pandemig cyfredol.</p> <p>Ailedrych ar swyddogaethau dirprwyedig a chylch gorchwyl cytunedig i alluogi llai o lywodraethwyr i wneud penderfyniadau busnes hanfodol.</p> <p>Sicrhau bod gan lywodraethwyr drosolwg o drefniadau cychwynnol yr ysgol/UCD ar gyfer dysgu disgyblion o bell, lles disgyblion a staff, trefniadau gweithio gartref staff, trefniadau i ddarparu gofal plant i weithwyr allweddol,</p>	<p>Osgoi tybio bod gan bob llywodraethwr ddealltwriaeth lawn o'r dechnoleg ddiweddaraf a/neu fynediad at offer TG a'r rhyngwyd.</p> <p>Osgoi rhoi galwadau afresymol neu ddiangen ar arweinwyr ysgolion/UCDau.</p> <p>Osgoi cynnal cyfarfodydd diangen neu hir.</p> <p>Osgoi cysylltu â phobl y tu allan i oriau swyddfa, (oni bai eu bod wedi'u trefnu ymlaen llaw trwy gydsyniad y naill a'r llall ac at ddiben penodol).</p> <p>Osgoi delio â busnes nad yw'n fater brys os gellir ei ohirio tan ddyddiad diweddarach.</p>	<p>https://llyw.cymru/gwybo-daeth-ar-gyfer-cyrff-lywodraethu-ysgolion-coronafeirws</p> <p>https://llyw.cymru/iechyd-lles-staff-ysgolion-dysgwyr-coronafeirws</p> <p>Canllawiau Llywodraeth Cymru ar lywodraethu</p> <p>Ffyrdd o gadw mewn cysylltiad â llywodraethwyr unigol</p> <p>Os yw'n bosibl cynnal rhith-gyfarfodydd</p> <p>Cefnogaeth i les y pennaeth/athro sydd â gofal ac arweinwyr eraill</p> <p>Y ffordd orau o ddsbarthu arweinyddiaeth o fewn y corff llywodraethu/pwyllgor rheoli</p> <p>Osgoi cysylltu â llywodraethwyr neu staff ysgol/UCD os ydyn nhw neu aelod o'u teulu yn sâl, neu os nad ydyn nhw ar gael am resymau personol eraill.</p> <p>Osgoi dod â chyfnod gwasanaeth unrhyw lywodraethwyr i ben, nes y gellir gosod trefniadau yn eu lle</p>

Beth ddylai arweinwyr ei wneud?	Beth ddylai arweinwyr ei osgoi?	Beth ddylai arweinwyr ei ystyried?
<p>trefniadau i gefnogi a monitro lles disgyblion bregus a difreintiedig.</p> <p>Sicrhau bod gennych y wybodaeth ddiweddaraf am ganllawiau Llywodraeth Cymru, yr awdurdod lleol a'r awdurdod esgobaethol (os yw'n briodol) a gweithredu yn unol â hynny.</p> <p>Delio â busnes brys e.e. cytuno ar gyllideb a staffio yr ysgol/UCD (wedi'i alinio â pholisi a gweithdrefnau awdurdod lleol / awdurdod esgobaethol).</p>		

Cefnogaeth benodol i ysgolion llai ac UC Dau wneud defnydd o dechnoleg ac i ysgolion mwy cymhleth i reoli cymhlethdod

Beth ddylai arweinwyr ei wneud?	Beth ddylai arweinwyr ei osgoi?	Beth ddylai arweinwyr ei ystyried?
<p>Ysgolion bach / Ffederal ac UC Dau</p> <p>Ystyried ffyrdd o leihau'r teimlad o unigedd ymhlith arweinwyr a staff.</p> <p>Ystyried a oes system gymorth effeithiol ar gyfer gweithio ar draws y clwstwr/ffederasiwn fel y gall athrawon rannu adnoddau.</p> <p>Sicrhau bod y llwyth gwaith ar gyfer athrawon dosbarthiadau lle mae disgyblion o amrywiaeth o oedrannau yn rhesymol.</p> <p>Ystyried a oes cefnogaeth TG briodol ar waith.</p> <p>Sicrhau bod cynlluniau wrth gefn sy'n cynnwys yr awdurdod lleol a'r corff llywodraethu/pwyllgor rheoli pe na bai staff ar gael i weithio.</p> <p>Ysgolion mawr</p> <p>Sicrhau bod llinellau cefnogaeth i'r holl staff gan gynnwys staff addysgu a staff nad ydyn nhw'n addysgu.</p> <p>Sefydlu pyramid cyfathrebu i hidlo gwybodaeth.</p>	<p>Ysgolion bach / Ffederal ac UC Dau</p> <p>Osgoi disgwyliad i athrawon dosbarthiadau lle mae disgyblion o amrywiaeth o oedrannau baratoi gwaith gwahaniaethol manwl ar gyfer pob grŵp.</p>	

Sicrhau bod cyfrifoldebau yn cael eu dosbarthu'n effeithiol a chynlluniau wrth gefn os na fydd staff ar gael.		
---	--	--

Defnyddio technoleg

Beth ddylai arweinwyr ei wneud?	Beth ddylai arweinwyr ei osgoi?	Beth ddylai arweinwyr ei ystyried?
<p>Sicrhau bod disgwyliadau'n rhoi sylw dyledus i les athrawon unigol, disgyblion a rheni a'r hyn sy'n ymarferol gyraeddadwy yn yr hinsawdd sydd ohoni.</p> <p>Ystyried cyd-destun yr ysgol/UCD a'i chymuned, y dechnoleg sydd ar gael, cysylltedd a bod yn hyblyg o ran dull.</p> <p>Dewis dulliau dysgu sy'n hylaw, yn berthnasol, yn ddeniadol ac yn briodol i oedran a datblygiad y disgyblion.</p> <p>Cydbwysu gweithgareddau digidol gyda rhai heb sgrin.</p>	<p>Osgoi gosod disgwyliadau afrealistig o'r hyn y gellir ei gyflawni, a allai effeithio'n negyddol ar y profiad gweithio gartref.</p> <p>Osgoi tybio mynediad cyfartal i dechnoleg, cysylltedd ac offer i bawb.</p>	<p>Diogelu</p> <p>Cod ymddygiad ar gyfer gweithio ar-lein</p> <p>Mynediad at dechnoleg (gan gynnwys cysylltedd rhyngrwyd)</p>

Mae arweiniad pellach ar gael gan undebau a chyrrff proffesiynol.